

**Рабочая программа учебного предмета
«Чеченская литература»**

1.Предмет 1аморца доьзна долу жам1аш. (Планируемые результаты)

Литературни ешар 1амочаьргахь хила деза личностни жам1аш:

Россин юкъара этнически а, граждански а цхьааллаш кхиор, вуьшта аьлча ша муьлхачу къоман векал ву а, Россин пачхьалкхан гражданин ша хилар а кхетор; юкъара российский а, граждански а, нохчийн г1иллакх-оьздангаллин а мехаллаш шагахь кхиор;
-исбаьхьаллин произведенийн буха т1ехь шагахь адамаллин а, демократически а мехаллаш кхиор;
шен къоман культурех, бусулба динах а долу хаарш хилар, кхечу къаьмнех а, церан культурех, динах лаьцнарг а девзаш хилар; кхечу къаьмнийн культуре а, динца доьзначу ламасташка а ларам шагахь хилийтар;
шен къоман г1иллакхаш а девзаш, кхечу къаьмнашца а г1иллакхашца а, динца а йоьзна йолу юкьаметтигаш ларьян хаар;
-доьзалан ламасташка тергаме хила везар шагахь кхиор, 1алам лардан а, шен а, нехан а могушалла ларьян езарх кхеташ хилар;
-таханлерчу дуьненахь вахаран 1алашонца шен амал кхиор; шен нийсархошца а, баккхийчаьрца а девне ца вуьйлуш, машаре ваха болу лаам шагахь кхиор;
дешархочун социальни декхарш карадерзор; дешаре лаам кхиор; дешар шена оьшуш хиларх кхетар;
къоман а, кхийолу а литература ешарца синьоьзданагаллин мехаллаш а, эстетически синхаамаш шагахь кхиор.

Литературни ешар 1амочаьргахь хила деза метапредметни жам1аш:

-дешаран 1алашонех а, декхарех а кхеташ хилар, кхоллараллин кепара хьесапаш кхочушдар;
-шена хьалха х1оттийнчу декхаре хьаьжжина, дешаран декъехула билгалдан леринарг къасто а, цуьнан мах хадо а, и кхочушдархьама эвсаре некъ харжа а хаар;
ша баьхначу кхиамийн бахьанех кхеташ хилар шагахь кхиор (ткъа иштта цададаларан бахьанех а, иза лазама ца долуйтуш т1еэца хууш а хилар;
-коммуникативни а, х1ума довзаран а декхарш кхочушдаран 1алашонца меттан г1ирсех пайда эцар;
-дечун логически кепаш (дустар, анализ, юкъара маь1на дар) караерзор;
кхечу къаьмнийн нийсархошца цхьаьна дечу г1уллакхашкахь юкъара 1алашонаш билгалъяр, хьан, х1ун дийр ду къастор, цаьрца цхьаьна тергам латтор, ша а, вукхара а дечун цхьанакепара мах хадор; девне ца дерзош, 1оттаме дерш д1адерзор, ларамца т1еэцар кхечу къомах волчун амалехь дерг;
базови предметийн кхетамаш, кхечу предметашца боьзна кхетамаш а караберзор, шен предметца уьш буозар.

Литературни ешар 1амочаьргахь хила деза предметаца доьзна долу жам1аш:

къоман а, дуьненан а, культурийн хилам а, синьоьздангаллин мехаллаш, ламасташ лардаран а, кхид1а а д1акховдоран г1ирс санна литературех кхетар;
-ша-шен кхиарехь ешаран мах лакхара хиларх кхетар; виллина йоьшуш хила везаш хилар болу лаам шагахь кхиор; дуьненах а, къоман исторех а, культурех а болу кхетамаш кхиор;
юьхьанцара г1иллакх-оьздангалла кхиорехь литературо д1алоцу меттиг къасто а, дика а, вуо а х1ун ду хууш хилар;
х1унда еша еза бохучух кхеташ хилар, цу декъехь тайп- тайпанчу ешарх пайда эцар;

-дешаран а, 1илманан кхетаме, исбаьхьаллин тексташ ладог1арца т1еэца а, кхеташ еша а, цхьанатайпана царах кхета а хууш хилар; стихотворенин кепехь йолу тексташ къастош ешаран юьхьанцара хаарш карадерзор;

-прозаически исбаьхьаллин произведенеш юхасхьайийца а, церан чулацамах долчу хаттаршна жобпаш дала а, ешначу дешаран, 1илманан кхетаме, исбаьхьаллин текстийн бахьанин- т1аьхьалонийн з1енаш къасто а хаар карадерзор;

-меттан бакьонаш а ларъеш, йозанехь а, барта а доцца дийцарш х1итто хаар карадерзор;

-хьайца къамел деш волчуьнга а ладог1а а, цо дуьйцучуьнца реза вацахь а, делил далорца айхьа бохург т1еч1аг1дан а, г1иллакхехь вистхила а, диалог д1аяхьа а хаар карадерзор;

-исбаьхьаллин текстийн башхаллийн дуьхе а кхуьуш, дешаран, 1илманан, исбаьхьаллин тексташ вовших къасто хаар;

-ешначу исбаьхьаллин, 1илманан, дешаран текстийн теманах, коьртачу маь1нах кхеташ хилар; исбаьхьаллин текстехь балийна меттан исбаьхьаллин г1ирсаш ган а, яздархочо мича 1алашонца уьш юкьа балийна а хаар;

-ша ешначу исбаьхьаллин произведенин мах хадо а, цунах лаьцна шена хетарг ала а хаар;

-ешначу текстехь йолу синьобздангаллин мехаллаш йовзийта а, уьш шегяхь кхио а хаар; оьрсийн а, нохчийн а исбаьхьаллин произведенийн персонажаш (дакьалацархой) вовшашца буста а, церан амалехь, г1уллакхашкахь цхьаьна дог1ург схьа а лохуш, царна характеристика яла а, цаьрга шен болу хьежам гайта а хаар;

шена хаза хета книга шенна схьахаржа а, т1ебузучу хаамийн справочни хьостанех пайда эца а хаар;

Дешаран предметехула болу юккьера юкьарадешаран школан чулацам

Къамелан кепаш Ладог1ар

Дуьйцу къамел ладог1арца т1еэцар, цхьанатайпана иза кхетадар, ладоьг1начуьнца доьзна хаттаршна жобпаш далар, ладоьг1начун чулацамах лаьцна шена хаттар дала хаар, х1ун 1алашо йолуш ладуьг1ира къамеле кхетадар. Стихотворни къамеле ладог1а хаар, ладоьг1начун дог-ойла къастор.

Ешар

Хезаш ешар. Кхеташ, нийса, цхьанаэшшара хезаш ешар. Ешаран чехкалла доза тухуш къастош яц, х1ора дешархочун башхалле хьожжий къастош хуьлу и барам. Ешаран сихалла т1аьхь-т1аьхьа чехкайоккху. Йоьшучу хенахь соцунг1ашший, интонаций, сацаран хьаьркаш лар а деш, кхетаме, нийса, цхьанаэшшара дийначу дешнашца ешар.

Дагахь ешар. Дагахь йоьшучу хенахь йоьшучун маь1нах кхеташ хилар. Ешначу текстехь оьшуш болу хаамаш карон а, меттан исбаьхьаллин г1ирсаш ган а хаар.

Къамел дар. Барта къамелан оьздангалла.

Монологически къамел барта къамелан кеп санна. Монологически кепара аьллачун коьртачу маь1них кхеташ хилар. Къамелан кепаш: дийцар, суртх1оттор, ойлаяр.

Шен аларехь меттан исбаьхьаллин г1ирсех пайда эцар(синонимех, вастаме дешнех, антонимех, дустарех, эпитетех). Шен аларна план х1оттор. Монологически алар дозаделла а, маь1на долуш а хилар. Диалогехь ден къамел: цуьнан башхалла. Хьайца къамел деш волчуьнга ладог1а а, цо дуьйцучух кхета а, цунна жоп дала а хаар. Хьуна ца хетачу, кхечу кепара олучуьнга а ладог1а а, делил а далаш, тешшош цунна жоп дала а хаар. Кхечу къомах волчу нийсархочуьнца диалог д1ахьочу хенахь цо дечу къамелах кхеташ, цуьнан куьлтурин башхаллаш тидаме а оьцуш, иза т1елаца хаар. Шен къамелехь меттан исбаьхьаллин г1ирсех пайда эца хаар.

- **Предметные результаты** осознание значимости чтения и изучения литературы для своего дальнейшего развития; формирование потребности в систематическом чтении как средстве

- познания мира и себя в этом мире, гармонизации отношений человека и общества, многоаспектного диалога;
- понимание литературы как одной из основных национально-культурных ценностей народа, как особого способа познания жизни;
- обеспечение культурной самоидентификации, осознание коммуникативно-эстетических возможностей чеченского языка на основе изучения выдающихся произведений чеченской традиционной культуры, культуры своего народа, мировой культуры;
- воспитание квалифицированного читателя со сформированным эстетическим вкусом, способного аргументировать своё мнение и оформлять его словесно в устных и письменных высказываниях разных жанров, создавать развёрнутые высказывания аналитического и интерпретирующего характера, участвовать в обсуждении прочитанного, сознательно планировать своё досуговое чтение;
- развитие способности понимать литературные художественные произведения, отражающие разные этнокультурные традиции;
- овладение процедурами смыслового и эстетического анализа текста на основе понимания принципиальных отличий литературного художественного текста от научного, делового, публицистического и т. п., формирование умений воспринимать, анализировать, критически оценивать и интерпретировать прочитанное, осознавать художественную картину жизни, отражённую в литературном произведении, на уровне не только эмоционального восприятия, но и интеллектуального осмысления.

5-г1а класс чекхъяьккхинчарна хаа дезарг

Литература 1амийначу дешархочунна хаа деза:

- 1амийначу произведенийн авторш, цлерш, цлерийн маьлна, произведенийн чулацам, турпалхой, хиламийн уьйр;
- халкъан, литературан туьйранашна юккъехь йолу башхаллаш;
- исбаьхьаллин произведенех монолог, диалог, дустар, эпитет къастор;
- дагахь 1амийна произведени къастош еша.

Дешархошна 1емина хила деза:

- говзар тлера исбаьхьаллин суьрташ шайн ойланехь юха схьах1итто;
- произведени тлера эпизодаш схьакъастор, церан хенан йохаллин а, бахьанийн а уьйраш гайтар;
- дустарш, эпитеташ текстехь гучу а йохуш, царех кхетам балар;
- исбаьхьаллин говзар къастош еша;
- хьехархочо тледилларца турпалхочун васт х1оттор.

6 -г1а класс чекхъяьккхинчарна хаа дезарг

- говзар тлера исбаьхьаллин суьрташ шайн ойланехь юха схьах1итто;
- исбаьхьаллин говзар литературин муьлхачу тайпанан ю (эпически, лирически, драматически) билгалдаккха;
- иллин чулацаман, сюжетан, д1ах1оттаман, суртх1отторан г1ирсийн, метан башхаллаш къасто;
- исбаьхьаллин говзар маьлна билгалдаларехь турпалхочун меттиг а, автора цуьнан хадош болу мах а билгалбаккха;
- исбаьхьаллин говзарх а, цуьнан турпалхойх а шайна хетарг бух боллуш ч1аг1дан;
- 1амат т1ехь ялийначу литературоведчески дошамах пайдаэца;
- исбаьхьаллин говзар а, литературин юкьараллин дахарх лаьцна йолчу статьян а тексташ тийса а цалуш, шерра хозуьйтуш д1аеша;

- исбаъхъаллин говзар къастош еша;
- шаш кхочушбечу бартан, йозанан белхан план х1отто;
- литературин хрестомати т1ерачу статьян план, тезисаш, конспект х1отто;
- изложенеш язъан;
- барта а, йозанан а тайп-тайпанан сочиненеш кхолла (шайн тидамех, шайна зеделлачух лаьцна а, живопись суьртехь пайда оьцуш а, литературин материал т1ехь язъеш ерш а), царна юкъахь классехь 1амийначу говзар т1ера турпалхочун амалш къастош а, шина турпалхочун амалш вовшах юстуш а йолу сочиненеш;

7-г1а класс чекхъаьккхинчарна хаа дезарг

- 1амийначу произведенийн авторш, ц1ерш, ц1ерийн маъ1на, произведенийн чулацам, турпалхой, хиламийн уьйр;
- халкъан, литературан туьйранашна юккъехь йолу башхаллаш;
- исбаъхъаллин произведенехь монолог, диалог, дустар, эпитет къасто;
- дагахь 1амийна произведени къастош еша.

Дешархошна 1емина хила деза:

- говзар т1ера исбаъхъаллин суьрташ шайн ойланехь юха схьах1итто;
- произведени т1ера эпизодаш схьакъастор, церан хенан йохаллин а, бахъанийн а уьйраш гайтар;
- дустарш,эпитеташ текстехь гучу а йохуш ,царех кхетам балар;
- исбаъхъаллин говзар къастош еша;
- хьехархочо т1едилларца турпалхочун васт х1оттор.

8-г1а класс чекхъаьккхинчарна хаа дезарг

- 1амийначу произведенийн авторш,ц1ерш,ц1ерийн маъ1на,произведенийн чулацам, турпалхой, хиламийн уьйр;
- халкъан, литературан туьйранашна юккъехь йолу башхаллаш;
- исбаъхъаллин произведенехь монолог, диалог, дустар, эпитет къасто;
- дагахь 1амийна произведени къастош еша.

Дешархошна 1емина хила деза:

- говзар т1ера исбаъхъаллин суьрташ шайн ойланехь юха схьах1итто;
- произведени т1ера эпизодаш схьакъастор,церан хенан йохаллин а, бахъанийн а уьйраш гайтар;
- дустарш,эпитеташ текстехь гучу а йохуш ,царех кхетам балар;
- исбаъхъаллин говзар къастош еша;
- хьехархочо т1едилларца турпалхочун васт х1оттор.
- 1амийначу произведенийн авторш, ц1ерш, ц1ерийн маъ1на, произведенийн чулацам, турпалхой, хиламийн уьйр;
- халкъан, литературан туьйранашна юккъехь йолу башхаллаш;
- исбаъхъаллин произведенехь монолог, диалог, дустар, эпитет къасто;
- дагахь 1амийна произведени къастош еша.

9-г1а класс чекхъаьккхинчарна хаа дезарг

Литература 1амийначу дешархочунна хаа деза:

- нохчийн литературан кхечу къаьмнийн литератураца хилла уьйраш;
- Мамакаев Мохьмадан, Мамакаев 1аьрбин дахаран а, кхоллараллин а некъан коьрта муьраш, кхиболчу яздархойн дахарх лаьцна коьртаниг;
- 1амийначу исбаъхъаллин произведени т1ехь гайтинчу заманан коьрта билгалонаш;
- 1амийнчу исбаъхъаллин произведенийн сюжетан а, д1ах1оттаман а, вастийн а башхаллаш;
- 1амийнчу исбаъхъаллин произведенийн коьртачу турпалхойн амалш, юкъара маъ1на;
- 1амийнчу исбаъхъаллин произведенийн жанрийн къастамаш;

- лирикан, поэтически меттан, эпически, лиро-эпически произведенийн коьрта билгалонаш;
- исбаьхьаллин литературан хаарш алсам дахаран а, кхетош-кхиоран маьлна;
- дагахь 1амо билгалъяьхначу произведенийн тексташ.

Дешархошна 1емина хила деза:

- произведени т1ера исбаьхьаллин суьрташ шайн ойланехь юха схьах1итто;
- литературан произведени шен жанран а, идейно-исбаьхьалин а башхаллашка хьаьжжина кьасто;
- исбаьхьаллин произведени муьлхачу литературан тайпанан ю (эпически, лирически, драматически) билгалдаккха;
- литературан произведенийн коьрта проблемаш билгалъяха;
- цхьана я масех произведенийн турпалхойн васташ вовших дустуш кьасто;
- произведенехь сюжетан, д1ах1оттаман, вастийн исбаьхьалин суртх1отторан г1ирсийн цхьаалла гучуаккха а, маьлна дан а;
- произведенийн турпалхошка а, цу т1ерачу хиламашка а авторан болу хьежамаш билгалбаха;
- ешначу произведенийн а, цуьнан турпалхойн а шайна хетарг бух болуш ч1аг1адан;

II

- ибаьхьаллин произведени кьастош еша;
- шайш кхочушбечу барта а, йозанан а белхан план х1отто;
- барта а, йозанан а тайп-тайпана сочиненеш кхолла;
- литературан хьокъехь а, юкьараллин дахарх лаьцна а йолчу статьян план, тезисаш, конспект х1отто;
- литературан материал т1ехь доклад, кьамел кечдан (цхьана-шина книгех пайда оьцуш);
- шайш ешначу книгина рецензи язьян;
- ишколан дахарх лаьцна доклад, кьамел кечдан.

2. Белхан программин чулацам

5 класс (70 сахьт)

Нохчийн халкъан барта кхолларалла (12сахьт)

Туьйра «Тамашийна олхазар»

Туьйра «Кхо ваша»

Туьйра «Барзо 1ахарца мохк кьовсар»

Туьйра «Кхо ваша а, саьрмак а»

Довьшуш хилла к1ант

Туьйранех лаьцна

Кицанех лаьцна.

Кицанаш.

Х1етал-металш.

Б.С.Саидов «Майра к1ант Сулима» (5 сахьт)

М.М.Мусаев «Ц1ен маьхьси» (3сахьт)

Гацаев С. «Чкьоьрдиг» (2сахьт)

А.Т.Исмаилов «Бирдолог» (3 сахьт)

Диалогаш а, монологаш а. (1сахьт)

Барта кхоллараллиний, литератураний юккъехь уьйр хиларх. (1сахьт)

С.С.Бадиев «Зайнди» (2сахьт)

Литературан турпалхочух, сюжетах, композицех кхетам балар(1сахьт)

1.Ш.Мамакаев «Баппа». (2сахьт)

1.Ш.Мамакаев «Садаьржаш». (1сахьт)

М.А. Сулаев «Ламанан хи». (1сахьт)

1.Э.Гайсултанов «Кегий йийсарш». (1сахьт)

А.С.Сулейманов «Борз ю уг1уш». (1сахьт)

З.А.Муталибов «Доттаг1алла». (1сахьт)

Хь.Б. Саракаев «Баьпкан чкъуьйриг» (3сахьт)
 Р.С.Ахматова «Лийрбоцурш» (1сахьт)
 1.А.Ахмадов «Къонахалла» (2сахьт)
 Дийцар, суртх1оттор, ойлаяр(1сахьт)
 Ш.А.Арсанукаев «Баьпкан юьхк». (1сахьт)
 Д.Д.Кагерманов «Доттаг1алла». (2сахьт)
 Ш.Х.Окуев «Сан хьоме Нохчийчоь». (1сахьт)
 Хь.Д.Сатуев «Лаьмнийн къоналла». (1сахьт)
 Пейзажах лаьцна. (1сахьт)
 Ж.М. Махмаев «Буьйсанна г1улчаш»(2сахьт)
 Ш.Р. Рашидов «Г1амна дуьхьалдовла» (1сахьт)
 М.Э.Бексултанов «Ца кхетта хестор». (2сахьт)
 1-Хь. А.Хатуев «Аьрзунан илли» (1сахьт)
 В-Хь.Х.Амаев. «Малх чубаре хьобжура иза» (3сахьт)
 Классал арахьара дешар (3сахьт)
 1амийнарг карладаккхар, т1еч1аг1дар (2сахьт)
 Дозуш долу къамел кхиор (6 сахьт)

6 класс (70 сахьт)

Халкъан барта кхолларалла (1сахьт)
 Эвтархойн Ахьмадан илли (2сахьт)
 Таймин Бийболатан илли(1сахьт)
 Иллех а, церан исбаьхьаллин билгалонех а (1сахьт)
 Наьрт-аьрстхойн паччахь Наураз (1сахьт)
 Ницкъ болу Солса (1сахьт)
 Гермачигара наьрташ (1сахьт)
 Наьрт-аьрстхой кхерор (1сахьт)
 Гайсултанов 1умаран кхолларалла. «Нийса кхел» (1сахьт)
 Басня жанрах лаьцна (1сахьт)
 Гайсултанов 1умар. «Барзо амалш ца хуьйцу» басня (1сахьт)
 Сатуев Хьусейн. «Ломмий, цхьогаллий» басня (1сахьт)
 Гадаев Мохьмад-Салахь. «Дарта» стихотворени (1сахьт)
 Ошаев Халидан кхолларалла. «Чайра» дийцар (2сахьт)
 Литературин произведенин турпалхочух лаьцна (1сахьт)
 Мамакаев 1аьрбин кхолларалла. Поэмех лаьцна. (1сахьт)
 Мамакаев 1аьрбин «Дагалецамаш» поэма (2сахьт)
 Ахмадов 1умаран кхолларалла «Воккха дада». Эвлаяь. (3сахьт)
 Сайдуллаев Хьасанан кхолларалла. «Ненан б1аьрхиш» поэма. (2сахьт)
 Пейзажах лаьцна кхетам (1сахьт)
 Сулаев Мохьмадан кхолларалла. «К1анте» (1сахьт)
 Эдилов Хасмохьмадан кхолларалла. «Ненан безам» стихотворени(1сахьт)
 Айдамиров Абузаран кхолларалла. «Вина мохк» стихотворени(2сахьт)
 Эпитетах лаьцна (1сахьт)
 Ахматова Раиса. «Ма хала ду цунах кхета». (2сахьт)
 Саракаев Хьамзат. «Ирсе б1аьрхиш». (3 сахьт)
 Арсанукаев Шайхи «Мохкбегор» стихотворени (1сахьт)
 Окуев Шима «Б1аьсте» стихотворени. (1сахьт)
 Олицетворенех лаьцна. (1сахьт)
 Кибиев Мусбек «Меттан сий» стихотворени(1сахьт)
 Дикаев Мохьмад «Къинхетаме Нохчийчоь» стихотворени(1сахьт)
 Рашидов Шаидан кхолларалла. (1сахьт)
 «Ломара ц1е» стихотворени маь1на а, башхалла а(1сахьт)
 Мамакаев Эдуардан кхолларалла (1сахьт)

Мамакаев Эдуард «Х1орд» стихотворени (1сахът)
 Махмаев Жамалдин. «1аьржачу баьпкан юьхк» (2сахът)
 Дешархоша шаьш ешна произведени ийцаре яр. (1сахът)
 Нунуев Сайд-Хьамзатан кхолларалла. «Хьайбаха» (3сахът)
 Яхьяев Лечин кхолларалла (1сахът)
 «Гиххойн Таймасха» роман т1ера дакъа (1сахът)
 Бексултанов Муса «Некълацар» дийцар (2сахът)
 Литературан турпалхочух а, сюжетах а, композицех а лаьцна. (1сахът)
 Ахмадов Муса «Телефон» дийцар(3сахът)
 Яралиев Юсупан кхолларалла.«Кад» стихотворени(1сахът)
 Жам1даран урок. (1сахът)
 Классал архьара дешар (4сахът)
 Дозуш долу къамел кхиор (5 сахът)
7 класс (70 сахът)
 Халкъан барта поэзи (1сахът)
 «Бабин Изсин, ворх1вешин йишин илли» (2сахът)
 «Ваша воцчу Сийлахин илли» (1сахът)
 «Дадин юрт яккхаран илли» (3сахът)
 «Нохчийн шира илли» (2сахът)
 «Сай» халкъан илли (2сахът)
 Мамакаев Мохьмадан кхолларалла (1сахът)
 Мамакаев Мохьмадан «Даймехкан косташ» (2сахът)
 Гадаев Мохьмад-Салахьан «Ирча суьрташ» (2сахът)
 Саидов Билал «Вина юрт» (1сахът)
 Саидов Билал «Деган аз» (1сахът)
 Курумова Селима «Дохк»(повеста т1ера кийсак) (1сахът)
 Мамакаев 1аьрби «Берзан бекхам» (2сахът)
 Очерках кхетамбалар (1сахът)
 Ошаев Халидан кхолларалла (1сахът)
 Ошаев Халидан «Иччархо Абухьаьжа Идрисов» очерк (2сахът)
 Сулейманов Ахьмад «Шуьнехь дош» (1сахът)
 Дешархоша хаьржина поэтически произведени ийцаре яр(1сахът)
 Дийцарх а, повестах а лаьцна(1сахът)
 Гайсултанов 1умаран кхолларалла. «Болат -г1ала йожар» (3сахът)
 Айдамиров Абузаран кхолларалла. «Мух1ажарш»,«Еха буьйсанах» романа т1ера дакъа (3сахът)
 Арсанукаев Шайхи «Ийманах дузийта дегнаш» (1сахът)
 Арсанукаев Шайхи «Т1ом», «Нохчийчоь» (1сахът)
 Кибиев Мусбек кхолларалла «Дош» (1сахът)
 Кибиев Мусбек «Зов» басня. (1сахът)
 Окуев Шима «Мацалла» (4сахът)
 Гацаев Саь1ид «Дарц» стихотворени (2сахът)
 Эпически а, лирически а долчух лаьцна (1сахът)
 Кусаев 1адиз «Амалехь диканиг» (1сахът)
 Рашидов Шаидан кхолларалла «Ден весет» (2 сахът)
 Дикаев Мохьмад «Нохчо ву со» (1сахът)
 Шайхиев 1. «Ч1аг1о» (2сахът)
 Яшуркаев Султан «Напсат» дийцар (3сахът)
 Литературин произведенехь портрет (1сахът)
 Бисултанов А. «Хьайбахах язйина байташ» (2сахът)
 Амаев Ваха-Хьажа «Генарчу денойн туьйра» дийцар(2сахът)
 Жам1даран урок(1сахът)

Классал архъара дешар (5сахът)

Дозуш долу къамел кхиор (5 сахът)

8 класс (70 сахът)

Мотт бацахъ, къам а дац (1сахът)

Бадиев Саъид Сулейманович «Олдам» (2сахът)

Исбаъхъаллин вастах кхетам (1сахът)

Мамакаев Мохъмад Амаевич «Лаъмнийн дийцар» (2сахът)

Стихотворенин ритмах, рифмех, барамах. (1сахът)

Дешархоша шайш ешна произведенеш йийцаре яр (1сахът)

Ясаев М. Д. дахар а, кхолларалла а (1сахът)

«Хъоме юрт» (3сахът)

Хамидов Абдул-Хъамид «Дла- коч, схъа- коч» (3сахът)

Литературин произведенехъ беламе долчух (1сахът)

Сулаев М.А. «Ца вевза доттаг1» (1сахът)

Сулейманов Ахъмад Сулеймановичан дахар а, кхолларалла а (1сахът)

«Дахаран генаш». (3сахът)

Эдилов Хасмохъмад Эдилович «Сий делахъ латта» (1сахът)

Арсанукаев Шайхи Абумуслимович «Тимуран тур» (5сахът)

Хасбулатов Я.1. дахар а, кхолларалла а (1сахът)

Хасбулатов Я.1. «Дош» (1сахът)

«Стаг хила ваьлলেখъ хъо ара...» (1сахът)

Гацаев С.А. «Кавказ» (1сахът)

«Блаьстенца къамел» (1сахът)

Сатиев Хъ.Дж. «Нашхахъ» (2сахът)

Яшуркаев С.С. «Маьрк1ажа-боданна т1ехъ к1айн хъоькх» (4сахът)

Символах кхетам балар (1сахът)

Шайхиев 1.Х. дахар а, кхолларалла а (1сахът)

Шайхиев 1.Х. «Дарцан буса» (1сахът)

Абдулаев Л.Ш. дахар а, кхолларалла а (1сахът)

«Маьлхан каш» (2сахът)

Бексултанов (Адамов) М.М. дахар а, кхолларалла а (1сахът)

Бексултанов (Адамов) М.М. «Дари» (2сахът)

Дешархоша шайна гина я хазахета телепередачаш йийцаре яр (1сахът)

Ахмадов М.М. дахар а, кхолларалла а (1сахът)

Ахмадов М.М. «Лаьтта т1ехъ лаьмнаш а х1иттош». (5сахът)

Бисултанов А.Д. «Дег1аста». (2сахът)

«Шийла чилла йижна лаца...» (1сахът)

Жам1 дар (1 сахът)

Классал арахъара дешар (4сахът)

Карладаккхар (2сахът)

Къамел кхиор- (4 сахът).

Тест -1

9 класс (70 сахът)

Нохчийн халкъан барта кхолларалла а, цуьнан тайпанаш а. (1сахът)

Нохчийн халкъан туьйранаш. (2сахът)

«1аьржа Хожа», «Чинг1аз», «Алхаст а, «Маьлха-Аьзни а»

Халкъан шира дийцарш, хабарш, аларш. (1сахът)

«Г1онат-Г1ала», «Мажк1а базе», «К1ирдан б1аьвнаш»

Нохчийн халкъан эшарш (1сахът)

Нохчийн халкъан кицанаш, х1етал-металш (1сахът)

Лирически а, турпалаллин а иллеш (6 сахът)

«Теркаца хъала-охъа вехаш хиллачу эла Мусостан, Адин Сурхон илли». Адин Сурхо – халкъан турпалхо. «Теркаца хъала-охъа вехаш хиллачу эла Мусостан, Адин Сурхон илли». Сурхон нана. Иллин цхъайолу исбаьхьаллин башхаллаш а, тӀаьхъара дош а.

«Аьккхийн Жанхотан илли». Иллин чулацам а, дӀахӀоттам а.

«Аьккхийн Жанхотан илли». Иллин турпалхой.

Иллехь къаьмнийн доттагӀаллин тема.

Халкъан илланчаш (Нашхара Чийтмаран Зовр, Сулейманов Баудди, Гакашев Мохьмад, Орзимов Денисолта). (1сахьт)

«Гихтарчу Жоьра-бабин, Ганин илли». Иллин чулацам а, дӀахӀоттам а. (1сахьт)

Сийлахь–баккхийчу оьрсийн яздархоша А.С.Пушкина, М.Ю.Лермонтовс, Л.Н.Толстойс, А.А.Фета шайн кхоллараллехь нохчийн барта говзарех пайдаэцар. (1сахьт)

Назмаш (1сахьт)

Нохчийн йозанан исторех лаьцна. Исбаьхьаллин литература (1сахьт)

Къоман исбаьхьаллин литература йолийнарш. Дудаев Ӏаьдин поэзех дешаран тема (1сахьт)

Сальмурзаев Мохьмад, Нажаев Ахьмад, Айсханов Шамсуддин. Дахар а, кхолларалла а. (1сахьт)

Поэзин, прозин обзор (1сахьт)

Церан кхоллараллин башхаллаш (1сахьт)

Бадиев СаьӀид-Салихъан дахар а, кхолларалла а (9сахьт)

Бадиев а, къоман театр а.

Бадиев СаьӀид-Салихъан поэтически кхолларалла. «Паччахьан заманна», «Лам», «МаргӀалан синтаре» стихотворенеш.

Бадиев СаьӀид-Салихъан оьрсийн яздархошца хилла доттагӀаллин а, кхоллараллин а уьйраш.

«Бешто» повесть. Повестан тема а, дӀахӀоттам а. Васташ кхолларан башхаллаш.

«Бешто» повесть. Бештой, Бусаний.

«ЦӀеран арц» повесть. Авторан Ӏалашо а, повестан дӀахӀоттам а. Кулдевич а, цунна тӀаьхъабозурш а.

«ЦӀеран арц» повесть. Хонмурд а, цуьнан доьзал а. Повестан маьӀна.

Мамакаев Ӏаьрбин дахар а, кхолларалла а. (8сахьт)

Мамакаев Ӏаьрбин лирика. «Кавказан латта», «ЙоӀе» стихотворенеш.

«Даге», «Сайн кӀанте» стихотворенеш.

Кл. араьхъара дешар. «Дагалецамаш» поэма.

«Нохчийн лаьмнашкахь» поэма. Поэмин дӀахӀоттам.

«Нохчийн лаьмнашкахь» поэма. Поэми тӀехь безам а, доттагӀалла а.

«Нохчийн лаьмнашкахь» поэма. Поэмин эпически, лирически чулацам. Авторан васт.

Хамидов Ӏабдул-Хьамидан дахар а, кхолларалла а (7 сахьт)

Дийцарш. «ДӀа-коч, схъа-коч», «Абубешар», «ГӀирма-солтас яьккхина са», «Дурдий, Даргий» дийцарш.

Пьесаш. «ТӀам сийна кхокха», «Ламанан йоӀ», «Мохсолтин доьхна де», «Бож-Ӏела» пьесаш.

«Лийрбоцуьрш» - турпалаллин драма. Пьесин тема, жанр, дӀахӀоттам. Хьалхара дакъа. Ханпаший, Мутий. Ханпаша а, цуьнан накъостий-бӀаьхой а.

«Лийрбоцуьрш» - турпалаллин драма. ШолгӀа дакъа. Тыл а, фронт а. Дерриге а – фронтана.

Пьесин кхоалгӀа дакъа. Немцойн блиндажехь. «Турпалхой леш бац».

Нохчийн литература Сийлахь-боккха Даймехкан тӀом лаьттинчу шерашкахь. (4сахьт)

«Дерриге а тӀамна», «Даймехкан тӀом болчохь» (Ӏ.Мамакаев), «И йоьлхуш яц», «КӀиллочунна» (М.Мамакаев)

«ГӀовтта», «Малх тоьлур бу» (М.Сулаев).

«Суьрте», «Кавказан аьрзу», «ТӀемало – хьуна» (Х.Эдилов).

«Даймехкан лобмашка»,
М. А. Сулаев. Дахар а, кхолларалла а. (6сахът)
Стихотворенеш «Сай», «Сох муха эр дара адам?», «Хьерабаьлла дин» баллада.
Роман «Лаьмнаша ца дицдо». Романехь Сийлахь-боккха Даймехкан тлом хилла шераш.
Тавсолтин васт.
Кегирхойн а, кхечеран а васташ.
Сулаев Мохьмад – критик, гочдархо.
Къоман литература XX бешеран 20-40-чу шерашкахь кхиаран жамлаш а, хлинцалера литература а. (1сахът)
С. Гацаев. Дахар а, кхолларалла а. (5сахът)
Стихотворенеш «Буйса хаза, буйса тийна», «Блаьсте кхечи».
Пейзажан лирика. Поэтан адамах а, ламамах а йолу ойланаш.
«Х1ай йол, делхьа, собар де». Стихотворенин чулацамехь къоман васташ гайтар.
Гацаев Саьлидан кхоллараллехь безаман лирика.
Нохчийн литература XX бешеран 50-70-чу шерашкахь. Поэзи. (1сахът)
Нохчийн литература XX бешеран 50-70-чу шерашкахь. Проза. (1сахът)
Хьалха д1аяхначу хенахь оьрсийн, вайнехан вовшашца хилла машаре уйраш литературехь гайтар. (1сахът)
Нохчийн литература XX бешеран 80-90-чу шерашкахь (1сахът)
Жам1даран урок (1сахът)
Къамел кхиор- (4 сахът).

3. Дешаран темин хьесап 5 класс (70 сахът)

№	Хьеха билгалдинарг	Сахът
1	Нохчийн халкъан барта кхолларалла	12
2	Б.С.Саидов «Майра к1ант Сулима»	5
3	М.М.Мусаев «Ц1ен маьхьси»	3
4	Гацаев С. «Чкъордиг»	2
5.	А.Т.Исмаилов «Бирдолог»	2
6	Диалогох а, монологох а. Барта кхоллараллиний, литератураний юккъехь уйр хиларх.	1
7	С.С.Бадуев «Зайнди»	2
8	Литературан турпалхочух, сюжетах, композицех кхетам балар	1
9	1.Ш.Мамакаев «Баппа».	3
10	1.Ш.Мамакаев «Садаьржаш».	1
11	М.А. Сулаев «Ламанан хи».	1
12	1.Э.Гайсултанов «Кегий йийсарш».	1
13	А.С.Сулейманов «Борз ю уг1уш».	1
14	З.А.Муталибов «Доттаг1алла».	1
15	Хь.Б. Саракаев «Баьпкан чкъуьйриг»	3
16	Р.С.Ахматова «Лийрбоцуриш»	1
17	1.А.Ахмадов «Къонахалла».	2
18	Дийцар, суртх1оттор, ойлаяр	1
19	Ш.А.Арсанукаев «Баьпкан юьхк».	1
20	Д.Д.Кагерманов «Доттаг1алла».	2
21	Ш.Х.Окуев «Сан хьоме Нохчийчоь».	1

22	Хь.Д.Сатуев «Лаьмнийн кьоналла».	1
23	Пейзажах лаьцна.	1
24	Ж.М. Махмаев «Буьйсанна г1улчаш»	2
25	Ш.Р. Рашидов «Т1амна дуьхьалдовла»	1
26	М.Э.Бексултанов «Ца кхетта хестор».	2
27	1-Хь. А.Хатуев «Аьрзунан илли»	1
28	В-Хь.Х.Амаев. «Малх чубаре хьобжура иза»	3
29	Классал арахьара дешар.	3
30	1амийнарг карладаккхар	2
31	Дозуш долу кьамел кхиор	6

6 класс(70 сахьт)

№	Хьеха билгалдинарг	Сахьт
1	Халкъан барта кхолларалла	10
2	Гайсултанов 1умаран кхолларалла. «Нийса кхел».	1
3	Басня жанрах лаьцна.	1
4	Гайсултанов 1умар. «Барзо амалш ца хуьйцу» басня.	1
5	Сатуев Хьусейн. «Ломмий, цхьогаллий» басня	1
6	Гадаев Мохьмад-Салахь. «Дарта» стихотворени.	1
7	Ошаев Халидан кхолларалла. «Чайра» дийцар.	2
8	Литературин произведенин турпалхочух лаьцна	1
9	Мамакаев 1аьрбин кхолларалла. Поэмех лаьцна.	1
10	Мамакаев 1аьрбин « Дагалецамаш» поэма	2
11	Ахмадов 1умаран кхолларалла «Воккха дада».	3
12	Сайдуллаев Хьасанан кхолларалла. «Ненан б1аьрхиш» поэма.	2
13	Пейзажах лаьцна кхетам	1
14	Сулаев Мохьмадан кхолларалла. «К1анте»	1
15	Эдилов Хасмохьмадан кхолларалла. «Ненан безам» стихотворени	1
16	Айдамиров Абузаран кхолларалла. «Вина мохк» стихотворени	2
17	Эпитетах лаьцна	1
18	Ахматова Раиса. «Ма хала ду цунах кхета».	2
19	Саракаев Хьамзат. «Ирсе б1аьрхиш».	3
20	Арсанукаев Шайхи «Мохкбегор» стихотворени	1
21	Окуев Шима «Б1аьсте» стихотворени.	1
22	Олицетворенех лаьцна.	1
23	Кибиев Мусбек «Меттан сий» стихотворени	1
24	Дикаев Мохьмад «Къинхетаме Нохчийчоь» стихотворени	1
25	Рашидов Шайдан кхолларалла.	1
26	«Ломара ц1е» стихотворени маь1на а, башхалла а	1
27	Мамакаев Эдуардан кхолларалла.	1
28	Мамакаев Эдуард «Х1орд» стихотворени	1
29	Махмаев Жамалдин. «1аьржачу баьпкан юьхк»	1
30	Дешархоша шаьш ешна произведени ийцаре яр.	1
31	Нунуев Сайд-Хьамзатан кхолларалла. «Хьайбаха»	3
32	Яхьяев Лечин кхолларалла	1
33	«Гиххойн Таймасха» роман т1ера дакъа	1
34	Бексултанов Муса «Некьлацар» дийцар	2
35	Литературан турпалхочух а, сюжетах а, композицех а лаьцна.	1
36	Ахмадов Муса «Телефон» дийцар	3
37	Яралиев Юсупан кхолларалла.«Кад» стихотворени	1

38	Классал арахъара дешар.	4
39	1амийнарг карладаккхар	1
40	Дозуш долу къамел кхиор	5

7 класс (70 сахът)

№	Хъеха билгалдинарг	Сахът
1	Халкъан барта поэзи	12
2	Мамакаев Мохъмадан кхолларалла	1
3	Мамакаев Мохъмадан «Даймехкан косташ»	2
4	Гадаев Мохъмад-Салахъан «Ирча суьрташ»	2
5	Саидов Билал «Вина юрт»	1
6	Саидов Билал «Деган аз»	1
7	Курумова Селима «Дохк»(повеста т1ера кийсак)	1
8	Мамакаев 1аьрби «Берзан бекхам»	2
9	Очерках кхетамбалар	1
10	Ошаев Халидан кхолларалла	1
11	Ошаев Халидан «Иччархо Абухъаьжа Идрисов» очерк	2
12	Сулейманов Ахъмад «Шуьнехъ дош»	1
13	Дешархоша хаьржина поэтически произведени ийцаре яр	1
14	Дийцарх а, повестах а лаьцна	1
15	Гайсултанов 1умаран кхолларалла. «Болат -г1ала йожар» (цхъадолу дакъош)	3
16	Айдамиров Абузаран кхолларалла. «Мух1ажарш»,«Еха буйсанаш» романа т1ера дакъа	3
17	Арсанукаев Шайхи «Ийманах дузийта дегнаш»	1
18	Арсанукаев Шайхи «Т1ом», «Нохчийчоь»	1
19	Кибиев Мусбек кхолларалла «Дош»	1
20	Кибиев Мусбек «Зов» басня.	1
21	Окуев Шима «Мацалла», «Т1аьххъара верас» роман т1ера дакъа	1
22	Окуев Шима «Мацалла», мацалло арабаьхнарш	3
23	Гацаев Саь1ид «Дарц» стихотворени	1
24	Эпически а, лирически а долчух лаьцна	1
25	Кусаев 1адиз «Амалехъ диканиг»	1
26	Классал арахъара дешар. Дикаев М. «Стеган ц1е».	1
27	Рашидов Шаидан кхолларалла «Ден весет»	1
28	Рашидов Шаид «Ден весет» К1анте дина весет	1
29	Дикаев Мохъмад «Нохчо ву со»	1
30	Шайхиев 1. «Ч1аг1о»	1
31	Яшуркаев Султан «Напсат» дийцар. Напсатан хелхар	4
32	Бисултанов А. «Хъайбахах язйина байташ»	2
33	Амаев Ваха-Хъажа «Генарчу денойн туьйра» дийцар	2
34	Жам1даран урок	1
35	Классал архъара дешар	5
36	Дозуш долу къамел кхиор	5

8 класс (70 сахът)

№	Хъеха билгалдинарг	Сахът
1	Мотт бацахъ, къам а дац.	1
2	Бадиев Саь1ид Сулейманович «Олдам».	2

4	Исбаъхъаллин вастах кхетам.	1
5	Мамакаев Мохъмад Амаевич «Лаъмнийн дийцар»	2
6	Стихотворенин ритмах, рифмех, барамах.	1
7	Дешархоша шаъш ешна произведенеш йийцаре яр.	1
8	Ясаев М. Д. дахар а, кхолларалла а.	1
9	«Хьоме юрт».	3
10	Хамидов Абдул-Хьамид «Д1а- коч, схъа- коч».	3
11	Литературин произведенехъ беламе долчух.	1
12	Сулаев М.А. «Ца вевза доттаг1».	1
13	Сулейманов Ахъмад Сулеймановичан дахар а, кхолларалла а.	1
14	«Дахаран генаш».	3
15	Эдилов Хасмохъмад Эдилович «Сий делахъ латта».	1
16	Арсанукаев Шайхи Абумуслимович «Тимуран тур».	6
17	Хасбулатов Я.1. дахар а, кхолларалла а.	1
18	Хасбулатов Я.1. «Дош».	1
19	«Стаг хила ваьлlexъ хьо ара...»	1
20	Гацаев С.А. «Кавказ».	1
21	«Б1аьстенца къамел».	1
22	Сатуев Хь.Дж. «Нашхахъ».	2
23	Яшуркаев С.С. «Маьрк1ажа-боданна т1ехъ к1айн хьобкх».	4
24	Символах кхетам балар.	1
25	Шайхиев 1.Х. дахар а, кхолларалла а.	1
26	Шайхиев 1.Х. «Дарцан буса».	1
27	Абдулаев Л.Ш. дахар а, кхолларалла а.	1
28	«Маьлхан каш».	2
29	Бексултанов (Адамов) М.М. дахар а, кхолларалла а.	1
30	Бексултанов (Адамов) М.М. «Дари».	2
31	Дешархоша шайна гина я хазахета телепередачаш йийцаре яр.	1
32	Ахмадов М.М. дахар а, кхолларалла а.	1
33	Ахмадов М.М. «Лаьтта т1ехъ лаьмнаш а х1иттош».	5
34	Бисултанов А.Д. «Дег1аста».	2
35	«Шийла чилла йижна лаца...»	1
36	1амийнарг карладаккхар.	3
37	Тест	1
38	Классал арахъара дешар	4
39	Жам1даран урок.	1
40	Дозуш долу къамел кхиор	4

9 класс (70 сахът)

№	Хьеха билгалдинарг	Сахът
1	Нохчийн халкъан барта кхолларалла а, цуьнан тайпанаш а.	1
2	Нохчийн халкъан туьйранаш.	2
3	Халкъан шира дийцарш, хабарш, аларш	1
4	Нохчийн халкъан эшарш.	1
5	Нохчийн халкъан кичанаш, х1етал-металш.	1
6	Лирически а, турпалаллин а иллеш.	8
7	Сийлахъ–баккхийчу оьрсийн яздархоша А.С.Пушкина, М.Ю.Лермонтовс, Л.Н.Толстойс, А.А.Фета шайн кхолларалlexъ нохчийн барта говзарех пайдаэцар.	1
8	Назманаш.	1

9	Нохчийн йозанан исторех лаьцна. Исбаьхьаллин литература.	1
10	Къоман исбаьхьаллин литература йолийнарш. Дудаев Iабдин поэзехь дешаран тема.	1
11	Сальмурзаев Мохьмад, Нажаев Ахьмад, Айсханов Шамсуддин. Дахар а, кхолларалла а.	1
12	Поэзин, прозин обзор.	1
13	Церан кхоллараллин башхаллаш.	1
14	Бадуев СаьIид-Салихьан дахар а, кхолларалла а.	8
15	Мамакаев Iаьрбин дахар а, кхолларалла а.	6
16	Хамидов Iабдул-Хьамидан дахар а, кхолларалла а.	7
17	Нохчийн литература Сийлахь-боккха Даймехкан тIом лаьттинчу шерашкахь.	4
18	М. А. Сулаев. Дахар а, кхолларалла а.	6
19	Къоман литература XX бIешеран 20-40-чу шерашкахь кхиаран жамIаш а, хIинцалера литература а.	1
20	С. Гацаев. Дахар а, кхолларалла а.	5
21	Нохчийн литература XX бIешеран 50-70-чу шерашкахь. Поэзи. Проза.	2
22	Хьалха дIаяхначу хенахь оьрсийн, вайнехан вовшашца хилла машаре уьйраш литературехь гайтар.	1
23	Нохчийн литература XX бIешеран 80-90-чу шерашкахь.	1
24	ЖамIдаран урок.	1
25	Классал араьхара дешар	1
26	Дозуш долу къамел кхиор	4